

İnsani Yardım Lojistiği; Gazze Örneği

Salih Köseoğlu¹

Selahattin Taylan²

Özet

İnsanlık tarihinden bu yana doğal ve insan kaynaklı afetler, toplumu ciddi şekilde etkileyerek maddi ve manevi kayıplara yol açmıştır. Küreselleşme ile birlikte bu afetlerin sayısı artmış ve toplumların baş etme kapasitelerini zorlamıştır. Afet sonrası insani yardımlar, temel ihtiyaçların karşılanmasında hayati bir rol oynamaktadır. Doğru zaman, yer, kişi ve yöntemle yapılan yardımlar, insani yardım lojistiğinin temelini oluşturur. Bu kavram, özellikle Gazze gibi ambargo ve çatışma altında olan bölgelerde daha da önem kazanmaktadır.

Gazze Şeridi, 2,3 milyonluk nüfusunun büyük çoğunluğunun yoksulluk sınırının altında yaşadığı, küresel çapta en yoğun nüfuslu bölgelerden biridir. 7 Ekim 2023'te başlayan Filistin-İsrail çatışmaları, bölgedeki insani krizi derinleştirmiştir. Ambargolar nedeniyle temel insani ihtiyaçlar karşılanamamakta ve yardım dağıtımı büyük zorluklarla gerçekleştirilmektedir.

Çalışma, insani yardım lojistiğinin önemini vurgulamakta ve Gazze'deki acil ihtiyaçlara odaklanmaktadır. Yardımların hızlı ve etkili bir şekilde ulaştırılması için çözüm önerileri sunulacak, bölgeye yapılan ulusal ve uluslararası yardımlar incelenecektir. Ayrıca, kısa ve uzun vadede insani yardımların sürdürülebilirliğini sağlamak için gerekli stratejiler tartışılacaktır. Gazze'deki durum, insani yardım lojistiğinin çatışma bölgelerinde karşılaştığı zorlukları somut bir örnekle ele almak açısından kritik bir öneme sahiptir.

1 ARFF Memuru, Devlet Hava Meydanları İşletmesi, s.koseoglu254 @gmail.com, 0000-0001-9755-6723

2 Öğretim Görevlisi, Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi Türkoğlu Meslek Yüksekokulu Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, selahattintyln@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-4326-8587

1.GİRİŞ

İnsanoğlunun varoluşundan bu yana dünyada insanlığı tehdit eden çok çeşitli olumsuz durumlar yaşanmıştır ve yaşanmaya devam etmektedir. Bu olumsuz durumlar; bazen doğal afetler (deprem, sel, çığ, yangın, heyelan, kaya düşmesi vb.) bazen ise insan kaynaklı afetler (savaşlar, çatışmalar, terör saldırıları, göçler vb.) olarak karşımıza çıkmaktadır ve insanlığı çok ciddi bir şekilde etkilemektedir. Özellikle küreselleşmeyle birlikte dünyada ve ülkemizde doğa ve insan kaynaklı afetler artmıştır. Buna bağlı olarak maddi ve manevi kayıplar (ölümler, yaralanmalar, altyapının zarar görmesi, kalkınmanın durması vb.) ortaya çıkmaktadır. Toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı durumlar olarak adlandırılan afet kavramı gerekli tedbirler ve önlemler alınmadığı takdirde maddi ve manevi kayıpları artıracaktır. Afetler sonrasında etkilenen kişilere yapılacak yardımlar bu konuda çok önem arz etmektedir. Bu yardımlar kısmında çok acil ihtiyaçlar (yiyecek, ilaç, içecek), acil ihtiyaçlar (giyecek, barınma vb.) ve acil olmayan ihtiyaçlar (rehabilitasyon, alt yapı çalışmaları vb.) çok önemlidir. Bu yardımlar karşılanmadığı veya geç karşılandığı durumlarda ölümlerin ve ciddi kayıpların ortaya çıkmasına neden olacaktır. İnsani yardım olarak adlandırılan ve küresel çapta önem arz eden bu tanım ortaya çıkmaktadır. İnsanlar yardıma muhtaç olan kim varsa onlara yardım etme iç güdüsüyle yaratılmıştır. Birleşmiş Milletlerin tanımına göre; insan hayatını kurtarmak, insan onurunu korumak ve afetler, çatışmalar ya da diğer krizler nedeniyle mağdur olan insanların acılarını hafifletmek amacıyla yapılan yardım faaliyetleridir (BM, 1991). Çalışmamızın ilk bölümü olan bu insani yardımların lojistiği kısmını ele almaktır. Bu bağlamda yapılan yardımların doğru zamanda, doğru yere, doğru kişiye, doğru yardımı, doğru miktarda ve doğru yöntemle ulaştırılması işlemleri insani yardım lojistiğinin temel amacıdır. Özellikle günümüzde lojistik kavramı sadece iş dünyasında öne çıkmasıyla değeri anlaşılmıştır. Kar amacı güden işletmeler için çok önemli rekabet ve işletmenin devamlılığı konusunda avantaj sağlamaktadır. Fakat son zamanlarda insani yardım lojistiğinin yaşanan afetlerden dolayı önemi anlaşılmaya başlanmıştır. Özellikle hali hazırda ambargo ve çatışma altında olan Gazze’de insani yardım lojistiğinin eksikliği çok hissedilmektedir ve insanlar yardım ulaşmadığı için çok ciddi açlık ve ölümle karşı karşıya kalmaktadır.

Filistin’in güneybatısında yer alan Gazze Şeridi’nin en büyük şehri olan Gazze, yaklaşık 2,3 milyon nüfusa sahiptir ve nüfusun büyük çoğunluğu yoksulluk sınırının altında bir hayat sürdürmektedir (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Gazze>). 7 Ekimde başlayan savaş bölgedeki Filistinlilerin üzerinde derin ve yıkıcı etkilere sahip, yıkım ve ölüm ölçeğinde bakıldığında benzeri görülmemiş bir savaştır. Ayrıca Gazze 1967 tarihinden itibaren işgal edilen

45 kilometrekarelik bir kıyı bölgesidir. 1948 tarihinden beri nüfusun yaklaşık %66'dan fazlası mülteci olarak yaşayan 2,3 milyon Filistinli nüfusuyla küresel çapta en yoğun nüfuslu bölgelerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır(www.unescwa.org). Ayrıca Gazze Şeridi, on yıllardır devam eden ambargolar ve çatışmalar sebebiyle çok ciddi insani krizlerle karşı karşıyadır. Özellikle 7 Ekim 2023 tarihinde Filistin ve İsrail arasında yaşanan çatışmalar nedeniyle Gazze'de bir insanlık dramı yaşanmaktadır. İnsanlar temel gereksinimleri olan insani yardımlara ulaşamamaktadır. İsrail'in uyguladığı ambargo sebebiyle bölgeye giriş ve çıkışlar sıkı bir şekilde devam etmektedir. Bu sebeple gereken insani yardım lojistiği çalışmaları aksamaktadır. Çalışmanın ikinci bölümünde Filistin/Gazze'nin durumundan bahsedilecek ve insani yardım açısından neler yapılabilir bu konular ele alınacaktır. Gazze'deki acil insani ihtiyaçlar neler, çatışma bölgesinde yardım dağıtımı konusunda karşılaşılan zorluklar nelerdir ve bölgeye kısa ve uzun vadede neler yapılabilir. Türkiye'den ve dünyadan Gazze'ye yapılan yardımlar hakkında bilgiler verilecektir.

2.İNSANİ YARDIM LOJİSTİĞİ

İnsani yardım kavramı; doğa kaynaklı afetler, savaş, toplumsal çatışmalar ve kuraklık neticesinde can güvenliği, açlık, susuzluk, barınma, kıtlık, salgın hastalıklar vb. sebeplerle ihtiyaç sahibi olan yerler için uluslararası toplumun istikrarında önemli bir ilke olması nedeniyle ekonomik, siyasi ve askeri amaçlardan bağımsız yapılacak arama/kurtarma, acil sağlık hizmetleri, beslenme ve barınma gibi yardımların tamamını içerir (<https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>). En kısa tanımıyla afetler sonrasında yardıma muhtaç olan kişilere insani yardım malzemelerinin ulaştırılmasıdır.

İnsani yardım, yardıma muhtaç durumdaki insanların çektiği acıları dindirmek veya azaltabilmek için devletler, kuruluşlar, STK'lar (Sivil Toplum Kuruluşları) ve özel veya tüzel kişiler tarafından sağlanan ulusal veya uluslararası yardım çabalarıdır (Çevikel, G. 2015).

İnsani yardımın belirli ilkeleri vardır bu bağlamda Kızılay ve Uluslararası Kızıllaç'ın hazırladığı davranış ilkelerine göre, bütün insani yardım kuruluşları aşağıdaki tabloda verilen ilkelere uymalıdır.

Tablo 1: İnsani Yardım Kuruluşlarının Uyması Gereken İlkeler

-
- ✓ Dünyadaki bütün ülkelerin bütün vatandaşlarının, insani yardım almaya ve yardım vermeye hakkı vardır.
 - ✓ Yardımlar, ırk, din, millet farkı gözetilmeden, herhangi bir ayrımcılık yapılmadan, sadece ihtiyaç sahiplerine verilmelidir.
 - ✓ Yardımlar, hiçbir dini veya politik görüş adına dağıtılmamalıdır.
 - ✓ İnsani yardım kuruluşları, hiçbir hükümetin dış politika aracı olarak kullanılmamalıdır.
 - ✓ Çalışılan yerin kültür ve geleneklerine saygı gösterilmelidir.
 - ✓ İnsani krizlere karşı yerel kaynakları güçlendirerek müdahale edilmeye çalışılmalıdır.
 - ✓ Yardım ulaştırılan kişilerin, yardımların yönetiminde, uygulanmasında rol oynaması sağlanmalıdır.
 - ✓ Yardımlar basit ihtiyaçları karşılarken, gelecek insani krizler için olan kırılganlıkları azaltmalıdır.
 - ✓ İnsani yardım kuruluşları, hem yardım ulaştırdıklarına, hem de bağış aldıkları kişilere karşı sorumludur.
 - ✓ Yardım faaliyetleri anlatılırken, afetzedeler, umutsuz vakalar olarak değil, onurlu insanlar olarak görülmelidir.
-

Kaynak: The Code of Conduct for the International Red Cross and Red Crescent Movement and Non-Governmental Organisations (NGOs) in Disaster Relief, s.3-5.

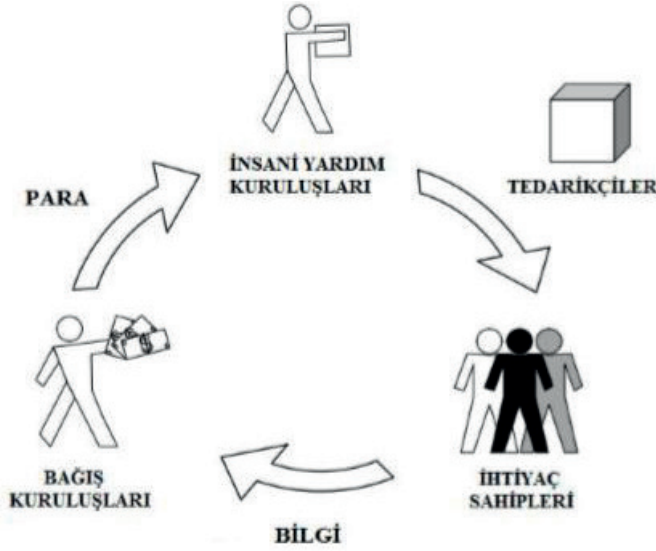
İnsani yardım başka bir ifade ile doğal ve insan kaynaklı afetler sonrası zarar gören toplumun acılarını dindirmek için her türlü maddi ve manevi tedbirler almaya yönelik çalışmalar bütünüdür (İnan, M, 2012). İster doğal afetler olsun isterse insan kaynaklı afetler olsun, bir afet sonrasında yapılan yardım faaliyetlerinin tamamının temel taşı lojistikdir (Kovacs, G.& Tatham, P., 2010). Bu bağlamda insani yardımların yardıma muhtaç kişilere ulaştırılması aşamasında planlanması, depolanması, taşınması kapsamında karşımıza insani yardım lojistiği çıkmaktadır.

İnsani yardım lojistiği, afet olmadan önce yapılması gereken afetlere yönelik planlama, hazırlık ve tedbir çalışmaları, afet sonrasında ise afet bölgesinde meydana gelen zararları giderme amacıyla iyileştirme çalışmalarının geniş kapsamlı, sistemli ve planlı bir şekilde ele alan karmaşık bir sistemdir (Sümer, E.2023). Afete maruz kalan insanlara gerekli yardımın mümkün olduğunca hızlı ve eksiksiz ulaştırılması için, yardım malzemelerinin depolanması, olası bir afet ve acil durumlarda afet bölgesine yardımların ulaştırılmasında kullanılacak yolların belirlenmesi, kullanılacak araçların önceden hazırlanması (şoför, yakıt giderlerin hesaplanması vb.) gibi faaliyetlerin gerektiği zamanda uygulanması özellikle afet anında çok kritik önem arz etmektedir.

İnsani yardım lojistiği; AFAD terimler sözlüğünde; afet ve acil durumlardan etkilenen insanlara ve bölgelere yardım malzemelerinin ve diğer malzeme ve ekipmanların depolanması ve ulaştırılması olarak tanımlanmıştır. Doğanın dengesini bozan, insan hayatını kesintiye uğratan olaylara afet olarak adlandırılmaktadır. Bu durumlardan etkilenen insanlara insani yardım malzemelerinin (yiyecek, içecek, barınma, ısınma, ilaç vb.) hızlı ve güvenilir biçimde ulaştırılması çalışmalarını insani yardım lojistiği olarak adlandırılmaktadır (Öztürkel, M, 2021). İnsani yardım lojistiğinin baz aldığı temel kavram olağandığı olaylarda insani gereksinimlerin tedarik zinciri içinde akışına hizmet eden ve bu alanda profesyonelleşmiş lojistik faaliyetlerdir (ağlar, B. ve Kuşcuoğlu, M., 2013).

İnsani yardım lojistiği, doğru ürünleri, uygun koşullarda, israf edilmeden doğru miktarda, istenilen bölgeye, en kısa zamanda ulaştırmayı hedefler. Genel anlamda insani yardım lojistiği, yalnızca malzeme ve ekipmanların ulaştırılması olarak anlaşılsa da doğal ve insan kaynaklı afetlerden etkilenen insanların veya yaralıların taşınması ve arama kurtarma için gelecek olan yardım çalışanlarının afet bölgesine taşınması da insani yardım lojistiği kapsamındadır (Chandes, J. ve Pache, G., 2010).

İnsani yardım lojistiği faaliyetleri sadece afetlerde ve acil durumlarda değil, insan sağlığı, insanların güvenlikleri ve hayatlarını tehdit eden tehlike altında olduğu durumlarda da olaya müdahil olmaktadır. Ayrıca insani yardım lojistiği fakir bölgelerde yetersiz beslenme, temel yaşam malzemelerine ulaşım sıkıntısı çekildiği durumlarda ya da zorunlu göç bölgelerinde bu temel ihtiyaçların karşılanması noktasında karşımıza çıkmaktadır (Öztürkel, M, 2021). İnsani yardım lojistiği faaliyetleri olumsuz durumları önleyici nitelikte olması gerekmektedir, aksi halde yapılan faaliyetlerin etkinliğini düşürmektedir (Taşdoğan, O. 2018). Ayrıca insani yardım lojistiğinin ana hedefinin insanların yaralarını hafifletmek olduğu aşikârdır ve bu durum da doğru bir tedarik zinciri yönetimi ile olası olabilir. Doğal veya insan kaynaklı afetlerde afetzedelere yardımların gönderilmesi ve ulaştırılması en zor konulardan birisidir.

Şekil 1: İnsani Yardım Lojistiğinde Tedarik Zinciri

Kaynak: Çağlar, B. ve Kuşçuoğlu, M., 2013

Yukarıdaki Şekil 1'e göre insani yardım lojistiğinde tedarik zincirinde bulunan paydaşları ve süreç akışını göstermektedir. Bu akış süreci insani yardım kuruluşlarının bağışçılardan temin ettiği para yardımlarıyla başlayıp gerekli ihtiyaç malzemelerinin tedarik edilmesiyle devam eden ve gerekli bilgi akışı sayesinde ihtiyaç sahiplerine gönderilmesi gereken ilgili malzemelerin ulaştırılmasıyla son bulmaktadır.

Tablo 2: İnsani Yardım Lojistiğinin Karakteristik Özellikleri

Ana Amaç	Afete maruz kalan kişilerin acılarını azaltmak ana amaç olarak kabul edilmektedir.
Aktör Yapısı	Birbiriyle net bağlantıları olmayan paydaşların odaklanması, STK'ların ve hükümet aktörlerinin baskınlığı bulunmaktadır.
Üç Aşamalı Kuruluş	Hazırlık, acil müdahale, yeniden inşa faaliyetleri kuruluş ilkelerini oluşturur.
Temel Özellikler	Tedarik ve tedarikçi çeşitliliği, büyük ölçekli faaliyetler, düzensiz talep ve büyük ölçekli acil durumlarda olağandışı kısıtlamalar temel özellikleridir.
Tedarik Zinciri Felsefesi	Sarf malzemeler acil müdahale aşamasında afet yerine "itilir". Yeniden yapılanma aşamasında ise "çekme" felsefesi uygulanır.
Ulaşım Ve Altyapı	Altyapı istikrarsızdır. Gıda ve tıbbi malzeme kalitesini güvence altına alabilecek olanaklar eksiktir.
Zaman Etkileri	Zaman gecikmeleri yaşam kaybına neden olabilir.

Sınırlandırılmış Bilgi Faaliyetleri	Çoğu felaketin doğası hemen müdahale edilmesini gerektirdiğinden, durum bilgisi çok sınırlı olsa da tedarik zincirlerinin bir kerede tasarlanması ve devreye alınması gerekir.
Tedarikçi Yapısı	Seçim sınırlıdır, hatta bazen istenmeyen tedarikçiler devreye girebilir.
Kontrol Durumu	Acil durum nedeniyle işlemler üzerinde kontrol eksikliği yaşanabilir.

Kaynak: Çaylak, S. 2019, İnsani Yardım Lojistiğinde Sivil-Asker İşbirliği Performansı Kapsamındaki Lojistik Becerilerin Değerlendirilmesi.

Tablo 2'ye göre insani yardım lojistiğinin ana amacı afete maruz kalan kişilerin acılarını azaltmaktır. Bunun için birbirleriyle bağlantılı olmayan paydaşların meydana gelen afet sonucunda bölgeye STK'lar ve hükümetin önderliğinde odaklanmasını, herhangi bir zaman kaybı olmadan gerekli lojistik faaliyetlerinin (hazırlık, müdahale ve afet sonrasında yeniden inşa faaliyetleri) yapılmasını ve yardımların afetzedelere gönderilmesini içeren bir süreçtir.

2. FİLİSTİN/GAZZE

Filistin adı ile anılan topraklar esas itibarı ile Mısır, Suriye ve Şeria nehri arasında kalan bir Arap Devletidir. Filistin Devletinin başkenti olarak bilinmesine rağmen Kudüs tamamen İsrail'in ambargosu altında olduğu için başkenti Batı Şeria'da Ramallah'ta bulunmaktadır. 2020 yılı itibarıyla yaklaşık 5 milyon nüfusu ile dünyada en çok nüfusa sahip yüz yirmi birinci devlet olmuştur (https://tr.wikipedia.org/wiki/Filistin_Devleti).

Gazze 16. yy da Osmanlı İmparatorluğuna dâhil olmuş bir köy durumundaydı. Osmanlı hakimiyeti boyunca büyük ticaret ve barış dönemi yaşamıştır. Gazze I. Dünya Savaşı sırasında İngiliz kuvvetlerine teslim oldu. İngiliz mandası altında Filistin'in bir parçası haline geldi. Bu dönemde bölgeye Yahudi göçleri artmıştır (https://tr.wikipedia.org/wiki/Filistin_Devleti).

1946 yılında Filistin, İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle uluslararası bir ilgi odağı haline gelmiştir. Filistin Mandası, Birleşmiş Milletler'e devredilmesi gereken bir konuydu ve bölgedeki Yahudi ve Arap toplulukları arasında gerginlikler artıyordu. İngiltere 1920 yılından itibaren Filistin'i himayesinde bulunduruyordu.

1947 yılında Siyonist- Arap sorununu çözmesi için Filistin'i BM (Birleşmiş Milletlere) devretti. Naziler İkinci Dünya Savaşında 6 milyon

Yahudi'yi öldürdü. Yahudiler zulümden kaçmak için Filistin topraklarına göç ettiler. Bu durum sonucunda BM'ler bir plan önerisinde bulundu ve Filistin topraklarının yüzde 56,47'sini Yahudi devletine, 43,53'ünü ise Arap devletine bırakıyordu. Arap Yüksek Komitesi olarak anılan Filistinli temsilciler, önerilen teklifi reddederken, Yahudi temsilciler kabul etti. Bu durum 1947 yılında BM Genel Kurulu'nda kabul edildi. Bu durumdan sonra 1948 yılında İsrail devleti kuruldu (<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-44128837>).

1967 yılında İsrail ve Arap komşu devletleri arasında artan gerginlik, 5 Haziran 1967 tarihinde 6 Gün Savaşları adı verilen savaşa neden oldu. Savaş sonunda İsrail topraklarını daha da genişletmiştir (<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-44128837>).

2008 yılından günümüze kadar ise İsrail'in tacizleri, zulümleri ve ambargoları devam etmektedir. Son olarak 7 Ekim 2023 tarihinde başlayan ve insanlık dramının yaşanmasına neden olan kuşatma ve savaş Gazze halkı üzerinde insanlık dışı diye adlandırılacak bir muameleye maruz bırakmıştır. Bölge halkının yardım almasına dahi izin verilmemektedir ve savaş suçu işlenmektedir.

2.1 GAZZE'DEKİ ACİL İNSANİ İHTİYAÇLAR NELERDİR?

Gazze'de devam eden insani kriz, akut gıda güvensizliği ve kıtlık yaşayan nüfusun payı ve krizin başlangıç hızı açısından benzeri görülmemiş bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Vos, R., & Elouafi, İ., & Swinnen, J. 2024). Bölge çok ciddi çatışma ve ambargo altındadır, ihtiyaçların tespit edilebilmesi ve bölgeye yapılacaklar açıkça bellidir. İnsanların temel ihtiyaçları karşılanması gerekmektedir. Bu bağlamda birincil öneme sahip olan temel ihtiyaçlar arasında yer alan; gıda kumanyası, sıcak yemek, temiz içme suyu, hijyen paketi, battaniye, elbise, hasta bezi, tıbbi malzeme, ilaç ve ilk yardım çantası gibi ihtiyaçları çok ivedi şekilde ulaştırılması gerekmektedir (ULİSA Filistin Çalıştayı: Beklentiler ve Riskler, Aralık, 2023). Ayrıca bölgede elektrik ve yakıt problemi de vardır bu da hayat kurtaran tıbbi aletlerin çalışmasında çok büyük öneme sahiptir. Bu bağlamda bu ihtiyaçların da karşılanması gerekmektedir. Bunların dışında özel ihtiyaç grubunda yer alan çocuk, hamile, engelli bireyler ve yaşlı kesiminde ihtiyaçlarının karşılanması büyük önem arz etmektedir (ULİSA Filistin Çalıştayı: Beklentiler ve Riskler, Aralık, 2023).

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Gazze'de su içilemez durumda olduğunu ve İsrail'in içme suyu tedarikinin kestiğini ifade etmektedir. Ayrıca WHO'ya göre bir insanın normal şartlarda içmek, yemek yapmak, duş almak, çamaşır

yıkamak ve diğer temizlik ihtiyaçları için günlük ortalama 100 litre suya ihtiyacı vardır. Normal şartlarda çatışmadan önce bile Gazze’de kişi başına 84 litre su düşmekteydi ve bu miktarın da sadece 27 litresinin insanların kullanımına uygun olduğu ön görülüyordu. WHO’nun şu anki tahminlerine göre ise kişi başına günlük ortalama su kullanımı 3 litreye düşmüş durumdadır (<https://www.bbc.com/turkce/articles/c3g3wmm2emeo>).

UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu)’e göre Gazze’deki çatışmalar ve insanlara hizmet veren yerlerin yerle bir edilmesi sonucunda 2,3 milyon insanı yardıma muhtaç durumuna düşürdü.

Şuan Gazze’de;

- ✓ Refah’ta faal durumda hastane bulunmamaktadır.
- ✓ Güney Gazze’de binlerce kişi orta ve şiddetli akut yetersiz beslenme nedeniyle tedaviden mahrum bırakıldı ve bu durum onları ölüm tehlikesiyle karşı karşıya bıraktı.
- ✓ Yetersiz beslenen çocukların, temiz içme suyuna sınırlı erişimi, kanalizasyonlardaki taşma ve hasarlar, alt yapının hasar görmesi ve hijyen malzemelerinin eksikliği nedeniyle hastalıklara ve diğer sağlık sorunlarına yakalanma risklerini arttırmaktadır.
- ✓ Hastanelerin jeneratörleri için gerekli yakıtın bulunmaması, sağlık personellerinin hayat kurtaran ameliyatları ve tedavileri gerçekleştiremeyeceği anlamına gelmektedir.
- ✓ Gazze’nin her yerinde çocuklar yetersiz beslenme ve susuzluk nedeniyle ölüyor ve kıtlık riski artıyor.
- ✓ Atık ve moloz birikmesi çocukların sağlığını ve çevreyi tehdit ediyor.

Bu durum kesinlikle dayanılmazdır ve çocukların yaşam kalitesine uzun vadeli ciddi tehlikeler oluşturmaktadır (<https://www.unicef.org.uk/donate/children-in-gaza-crisis-appeal/>).

Gazze’ye akaryakıt normal şartlarda Kerem Şalom sınır kapısındaki borularla ulaştırılmaktaydı ve bu güzergâh Katar tarafından fonlanmaktaydı. Bu çalışma Gazze’nin günde ortalama 600 bin (altı yüz bin) litre akaryakıtı ihtiyaç duyan tek enerji santralini çalışmasını sağlamaktaydı. Ancak çatışma ve ambargo başlamasıyla birlikte Gazze’de şuan akaryakıt temini sağlanamamaktadır. Bu durum Gazze’deki insanların yok edilmesi ve gündelik hayatlarının felç olmasına ve insanların ölmesine sebep olmaktadır. Bölgede son çatışmalardan ve ambargodan önce de elektrik kesintileri meydana gelmekteydi bunun için Gazzeli vatandaşlar kendilerine jeneratör

temin etmişlerdir. Aynı zamanda ise hastanelerin çoğu jeneratör ile çalışmaktadır ve bu durum onların çalışmamasına neden olmaktadır. Ayrıca akaryakıtın su arıtma tesislerinin çalışması içinde büyük öneme sahip olduğu bilinmektedir ve insanlar için hayati önem sahip olan içme suyuna insanların ulaşamamasına neden olmaktadır (<https://www.bbc.com/turkce/articles/c3g3wmm2emeo>).

2.2 ÇATIŞMA BÖLGELERİNDE YARDIM DAĞITIMINDA KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR NELERDİR?

Gazze'deki çatışma bölgelerinde yardım dağıtımını noktasında ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli zorluklarla karşı karşıyadır. Bu durum 7 Ekim 2023 tarihinden sonra daha da açık şekilde göz önüne gelmiştir. Bunların başında ise Refah sınır kapısının kapalı olması ve şehre giriş çıkış işlemlerinin olmaması gelmektedir. Aslında Gazze'ye yapılan yardımlar insani yardım kuruluşları ile ortaklaşa ve koordineli şekilde bölgedeki partner kurumlarla ortaklaşa yürütülmeye çalışılsa da kapıların kapalı olması yardım kuruluşlarının elini sınırlandırmaktadır (ULİSA Filistin Çalıştay: Beklentiler ve Riskler, Aralık,2023).

İsrail savaş hukukunu hiçe saymaktadır. Sivil halkı ve yardıma gelen yardım çalışanlarını da öldürmektedir. Buda bölgede çok ciddi şekilde güvenlik sorunlarının olduğunu göstermektedir. Çatışma ve ambargonun başladığı tarihten itibaren 260'tan fazla yardım çalışanı öldürülmüştür ve bunların 190 tanesi Birleşmiş Milletler (BM) çalışanıdır(<https://www.rescue.org/article/crisis-gaza-what-you-need-know>). Ayrıca İsrail'in hava saldırıları, bölgeye gelen yardım konvoylarının güvenli bir şekilde hareket etmesini güç duruma getirmektedir.

İsrail'in Gazze'ye uyguladığı ambargo ve abluka neticesinde, bölgeye girecek yardım malzemelerinin ulaşmasını engellemektedir. Refah sınır kapısından yapılacak yardımların sıkı denetimi ve yapılan müzakereler neticesinde gecikmektedir (<https://hhi.harvard.edu/news/crisis-situation-update-humanitarian-conditions-gaza>). İsrail ve Mısır'ın sınır kapıları kapanması neticesinde hızlı ve etkin bir şekilde yardım dağıtılmasını engellemektedir ya da hiç ulaştırılamamaktadır (<https://www.cfr.org/in-brief/israel-hamas-war-humanitarian-crisis-gaza>).

Bölgedeki alt yapı yetersizlikleri ve savaşın vermiş olduğu yıkım sebebiyle yardım malzemelerinin dağıtımını oldukça zorlaşmaktadır. Ayrıca elektrik kesintileri, yakıt eksiliği ve su kaynaklarının yetersizliği gibi temel insani ihtiyaçlar karşılanamamakta, bu durumda lojistik faaliyetleri daha da zor ve

karmaşık hale getirmektedir (<https://www.cfr.org/in-brief/israel-hamas-war-humanitarian-crisis-gaza>).

Gazze’de sağlık hizmetleri çok ciddi bir şekilde sekteye uğramış ve hastaneler yetersiz kalmaktadır. Hatta çatışmalar ve İsrail’in savaş hukukunu hiçe sayarak birçok hastaneyi bombalaması sonucunda hastaneler tahrip olmuş ve işlevini göremez hale gelmiştir. Ayrıca bölgede hijyen koşullarının kötüleşmesi neticesinde salgın hastalıklar artmaktadır ve bu durumda sağlık hizmetlerinin etkin bir şekilde icra edilmesini engellemektedir(<https://www.ohchr.org/en/stories/2024/01/gaza-massive-human-rights-crisis-and-humanitarian-disaster>).

İsrail’in yaptığı insanlık dışı saldırıların durdurulması ve insani yardımların güvenliğinin sağlanması için birçok ülke ve uluslararası kuruluşlar baskı yapmaktadır. Ayrıca insan hakları örgütleri, ambargo ve çatışmaların bir an önce sona erdirilmesi ve insani yardım faaliyetlerinin serbest bir şekilde dağıtılması için çağrıda bulunmaktadır (<https://www.hrw.org/news/2024/05/14/gaza-israelis-attacking-known-aid-worker-locations>). Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası kuruluşlar, bölgedeki bu insani durumun iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için ivedi şekilde ateşkes çağrısında bulunmaktadır. Öte yandan BM, bölgede insani yardım faaliyetlerinin ölçeklenmesi ve güvenli bir şekilde yardımların teslim edilmesi için ateşkesin şart olduğunu bildirmiştir(<https://press.un.org/en/2024/sc15679.doc.htm>).

Yukarıda anlatılanlardan çıkarımda bulunacak olursak; bölgede çok ciddi güvenlik sorunları bulunmaktadır. Yardımların ulaşmasını engelleyen erişim engelleri mevcuttur. Bunlar Refah sınır kapısındaki gecikmeler, sınır kapısının kapatılması ve İsrail’in sıkı denetimi ve ambargo uygulamasıdır. Lojistik zorluklarda yardım faaliyetlerinin durmasına veya gecikmesine neden olmaktadır. Bu durumlar; altyapının zarar görmesi, elektrik, su ve yakıt eksiklikleri olarak önümüze çıkmaktadır. Bölgede sağlık hizmetleri ve hijyen olarak çok ciddi sıkıntılar mevcuttur. Hijyen koşullarının bozulması birçok salgın hastalığı da beraberinde getirmektedir bu durumda hali hazırda zarar görmüş hastanelerin işlerini zorlaştırmaktadır. Ulusal ve uluslararası tepkilerde İsrail’in yaptığı insanlık suçunun devam etmemesi ve insani yardım faaliyetlerin daha sağlıklı bir şekilde devam etmesi için çok kritik öneme sahiptir.

Gazze’de yoğun çatışma ve ambargo nedeniyle yardımların havadan atılması gündeme gelmiş ve bölgeye paraşütler yardımıyla temel insani yardımlar atılmaya başlamıştır. Bu durumda hali hazırda birçok sorunu getirmektedir. Havadan yapılan yardımlar esnasında, bölgede çatışmaların devam etmesi sebebiyle insanların, uçakların ve yardım malzemelerinin

güvenliği çok büyük bir endişe kaynağıdır. Havadan yapılan yardımlarda kullanılan paraşütlerin ara sıra arızalanması, yardım malzemelerinin hedeflenen bölgelere ulaşmasını engelleyebilmekte ve kazalara neden olabilmektedir. Hatta yapılan bir yardım esnasında paraşütün arızalanması nedeniyle 5 Filistinli hayatını kaybetmiştir. Buna ek olarak bu uygulama sonucunda yardımların denize düşmesi sonucunda 12 Filistinli boğularak hayatını kaybetmiş ve farklı bölgelerde 6 Filistinli çıkan izdiham nedeniyle hayatını kaybetmiştir(<https://m.haber7.com/dunya/haber/3409993-gazzeye-havadan-yardim-faciayla-sonlandi>). Havadan yardım ulaştırmak çatışmaların sürekli devam ettiği bölgelerde etkili bir ulaştırma aracı olarak görülebilir. Ancak karadan ve denizden yapılan yardım faaliyetlerine göre hem daha az malzeme taşınması hem de havacılık maliyetlerinden ötürü tercih edilmeyecek bir lojistik ulaştırma yöntemidir. Havadan yapılan yardımların herkese eşit ve düzenli bir şekilde dağıtılması imkânsızdır. Bu durum insanların yeterli miktarda yardım alamamalarına neden olmaktadır. Hatta yardımların rastgele yerlere düşmesi, özellikle hassas ve savunmasız grupların yani yaşlılar, hamileler, çocuklar ve engellilerin yardımlara ulaşamamasına neden olmaktadır. Sphere projesinde bahsedildiği gibi; afet veya çatışmadan etkilenen kişiler onurlu bir yaşam hakkına ve dolayısıyla yardım hakkına sahiptir (Sphere Rehberi 2018). Buradan hareketle insanlar dili, dini, mezhebi, rengi ve cinsiyeti ne olursa olsun onuruyla yaşayıp, yardım alma hakkına sahiptir. Havadan atılan yardımların, insan mahremiyetini ve onurunu koruma altına almasında büyük zorluklar yaratmaktadır. Yardım malzemeleri gelişi güzel halka açık alanlara düşmesi, insanların temel insani gereksinimlerini karşılamak için mahremiyetlerini ve onurlarını hiçe sayarak riske atmasına neden olabilmektedir.

2.3 TÜRKİYE'DEN VE DÜNYADAN GAZZE'YE GİDEN YARDIM MALZEMELERİ VE MİKTARI

Türkiye Gazze'ye en çok insani yardım ulaştıran ülke konumunda bulunuyor. Bugüne kadar 230 tonu aşan 10 uçak dolusu yardım malzemesi Gazze'ye ulaştırmak üzere Mısır'daki El-Ariş Havalimanı'na gönderildi(<https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiyenin-gazzeye-yardimlari-suruyor-849449.html>). İzmir'den yola çıkan gemi Gazze'ye ulaştırmak üzere yaklaşık 500 ton yardım malzemesi taşıyor. Gemide ilaç, tıbbi cihaz, 8 sahra hastanesi, 20 ambulans ve tıbbi sarf dâhil ekipmanlar bulunuyor. Türkiye Diyanet Vakfı (TDV) da Gazze'deki ortak kuruluş aracılığıyla Şifa Hastanesi'nde günde 1500 kişiye sıcak yemek sağlıyor. Bunun yanı sıra ihtiyaca göre farklı yardımlar da yapılıyor. Türkiye'nin Türk Kızılay ve AFAD iş birliğinde, sivil toplum kuruluşlarının da desteğiyle bugüne

kadar 13 uçak ve 8 gemi ile yaklaşık 40 bin ton insani yardım malzemesi Gazze'ye ulaştırıldı. Refah'taki Kızılay aşevi aracılığıyla günlük 10 bin kişilik sıcak yemek dağıtımı yapılıyor. Gazze'de 5, Mısır'da 5, Batı Şeria ve Kudüs'te 2, Ürdün'de 1 Kızılay personeli devamlı hazır bulunuyor. Kızılay personeli, gıda kolileri, çadır, battaniye, hijyen malzemeleri, kıyafet ve tıbbi malzeme gibi acil insani yardım malzemelerinin dağıtımını Gazze içerisinde de sürdürüyor. Gazze'nin temiz içme suyu ihtiyacı için Mısır'da bulunan bir su fabrikasıyla uzun süreli anlaşma imzalayan Türk Kızılay ve AFAD, bu sayede günlük 7 ton içme suyunun Gazze'ye geçişini sağlıyor(<https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiyenin-gazze-ye-yardimlari-suru-yor-849449.html>).

Ayrıca aşağıdaki tablolarda 7 Ekim 2023 tarihinden itibaren Türkiye'den Gazze'ye gönderilen yardım miktarlarını göreceksiniz.

Tablo 2: 7 Ekim 2023 Tarihinden İtibaren Yapılan Yardımlar

Tarih	Yardım Türü	Miktar / Değer	Kurum / Kuruluş	Açıklama	Kaynaklar
10.10.2023	Gıda Yardımı	5,000 ton	Türk Kızılayı	Acil ihtiyaçlara yönelik gıda paketleri	<u>Türk Kızılayı</u>
12.10.2023	Gıda Yardımı	1,000 ton	Türkiye Diyanet Vakfı	Ramazan ayında dağıtılan gıda paketleri	<u>TDV</u>
15.10.2023	Tıbbi Malzeme ve İlaç	2 milyon TL değerinde	TİKA, Sağlık Bakanlığı	Gazze'deki hastanelere acil tıbbi malzeme ve ilaç yardımı	<u>TİKA</u>
01.11.2023	Sağlık Malzemesi	500,000 TL değerinde tıbbi malzeme	Türkiye Diyanet Vakfı	Gazze'deki hastanelere ve sağlık merkezlerine tedarik edilen tıbbi malzemeler	<u>TDV</u>
20.11.2023	Barınma Malzemesi	10,000 battaniye, 5,000 çadır	AFAD, Türk Kızılayı	Kış şartlarına hazırlık amacıyla yapılan barınma yardımları	<u>AFAD</u>
01.12.2023	Eğitim Malzemesi	20,000 okul çantası ve kırtasiye	TİKA	Gazze'deki öğrencilere yönelik eğitim desteği	<u>TİKA</u>

20.12.2023	Kışlık Giysi ve Battaniye	10,000 kışlık giysi, 5,000 battaniye	Türkiye Diyanet Vakfı	Kış aylarında yapılan giysi ve battaniye yardımları	<u>TDV</u>
------------	---------------------------	--------------------------------------	-----------------------	---	------------

Kaynak: Türk Kızılay'ı 2023 Yardım Faaliyetleri Raporları, TİKA 2023 Gazze Projeleri, AFAD 2023 İnsani Yardım Çalışmaları, Sağlık Bakanlığı 2023 Sağlık Yardımları Raporları, TDV 2023 Yardım Faaliyetleri Raporları

Yukarıdaki tablo 2'de çatışma başladığı tarihten itibaren Türk Kızılay'ı, TİKA, AFAD, Türkiye Sağlık Bakanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfının 2023 tarihi sonuna kadar yaptıkları yardım miktarlarını göstermektedir.

Tablo 3: 1 Ocak 2024 Tarihinden İtibaren Yapılan Yardımlar

Tarih	Yardım Türü	Miktar / Değer	Kurum / Kuruluş	Açıklama	Kaynaklar
10.01.2024	Gıda Yardımı	3,000 ton	Türk Kızılayı	Kış dönemine yönelik gıda paketleri	<u>Türk Kızılayı</u>
15.01.2024	Eğitim Malzemesi	5,000 okul çantası ve kırtasiye	Türkiye Diyanet Vakfı	Gazze'deki öğrencilere yönelik eğitim desteği	<u>TDV</u>
01.02.2024	Su Arıtma Cihazları	300 su arıtma cihazı	TİKA	Temiz su temini amacıyla tedarik edilen su arıtma cihazları	<u>TİKA</u>
10.02.2024	Psikososyal Destek	500 çocuk ve aile	Türkiye Diyanet Vakfı	Travma sonrası destek ve rehabilitasyon programları	<u>TDV</u>
01.03.2024	Giysi Yardımı	30,000 kışlık giysi	Türk Kızılayı	Kış şartlarına yönelik yapılan giysi yardımları	<u>Türk Kızılayı</u>
05.03.2024	Temel İhtiyaç Malzemesi	25,000 hijyen kiti	Türkiye Diyanet Vakfı	Hijyen koşullarının iyileştirilmesine yönelik yardımlar	<u>TDV</u>
01.04.2024	Su Arıtma Cihazları	100 su arıtma cihazı	Türkiye Diyanet Vakfı	Temiz su temini amacıyla tedarik edilen su arıtma cihazları	<u>TDV</u>

10.05.2024	Gıda ve Temel İhtiyaç Malzemesi	1,500 ton gıda, 30,000 hijyen kiti	Türk Kızılayı, TİKA	Acil gıda ve hijyen malzemesi yardımları	<u>Türk Kızılayı</u> , <u>TİKA</u>
20.05.2024	Yetimhane Destekleri	1 milyon TL değerinde	Türkiye Diyanet Vakfı	Gazze'deki yetimhanelere yönelik destek ve yardımlar	<u>TDV</u>
01.06.2024	Sağlık Malzemesi	800,000 TL değerinde tıbbi malzeme	Sağlık Bakanlığı	Gazze'deki sağlık kuruluşlarına yapılan ilave tıbbi malzeme yardımı	<u>Sağlık Bakanlığı</u>
15.06.2024	Barınma Malzemesi	500 çadır, 2,000 battaniye	Türkiye Diyanet Vakfı	Acil barınma ihtiyacına yönelik yapılan yardımlar	<u>TDV</u>

Kaynak: Türk Kızılay'ı 2024 Yardım Faaliyetleri Raporları, TİKA 2024 Gazze Projeleri, AFAD 2024 İnsani Yardım Çalışmaları, Sağlık Bakanlığı 2024 Sağlık Yardımları Raporları, TDV 2024 Yardım Faaliyetleri Raporları

Tablo 3'e göre 2024 yılı itibariyle 15 Haziran tarihine kadar Türk Kızılay'ı, TİKA, AFAD, Türkiye Sağlık Bakanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından Gazze'ye gönderilen yardımları göstermektedir.

Dünya genelinde de Gazze'ye çok sayıda insani yardım çalışmaları yapılmaktadır. Bunlardan UNICEF, Dünya Sağlık Örgütü (WHO) vb. kuruluşlar bölgede aktif olarak faaliyetlerini sürdürmeye çalışmaktadır.

UNICEF, Gazze'de şiddetli yetersiz beslenme, sağlık sorunları ve temiz su eksikliği gibi sorunlara odaklanmaktadır. Yardımları şunları içermektedir:

- Şiddetli akut yetersiz beslenmeyle mücadele için hayati önem taşıyan tıbbi bakım ve terapötik gıda sağlama.
- Hastalık salgınlarını önlemek için temiz su sağlama ve sanitasyon tesislerini koruma.
- Çatışmalardan etkilenen çocuklara ve ailelere psikososyal destek sağlama.

Temel sağlık ve hijyenin korunması için hijyen kitleri dağıtma (<https://www.unicef.org/emergencies/launch-2024-humanitarian-appeal> , <https://www.unicef.org/press-releases/intensifying-conflict-malnutrition-and-disease-gaza-strip-creates-deadly-cycle>, <https://www.unicef.org/press-releases/children-gaza-still-sharp-end-unrelenting-war>).

Tablo 4: UNICEF'in Gazze'ye Sağladığı Yardımlar

Yardım Türü	Sağlanan Destek	Sayısal Veri
Temel Tıbbi Bakım ve Gıda Yardımı	Terapötik gıda, tıbbi bakım	105,000 litre yakıt, 1.1 milyon kişi temiz su erişimi
Hijyen Kitleri Dağıtımı	Temel sağlık ve sanitasyonun korunması	19,264 kişi hijyen kiti
Akut İshal Vakaları	Çocuk sağlığı krizi	71,000 çocuk akut ishal vakası

Kaynak: <https://www.unicef.org.uk/donate/children-in-gaza-crisis-appeal/>

WHO (Dünya Sağlık Örgütü), Gazze'nin sağlık sistemini desteklemek için:

- Sağlık tesislerine gerekli ilaçlar ve tıbbi ekipmanlar sağlama.
- Hastalık salgınlarını yönetmek ve hafifletmek için yerel sağlık otoriteleriyle koordinasyon sağlama.

Yerel sağlık hizmetlerinin kapasitesini artırmak için sağlık çalışanlarını eğitme (<https://www.unicef.org/emergencies/launch-2024-humanitarian-appeal>).

WHO'nun (Dünya Sağlık Örgütü) Gazze'ye yönelik yardımları, bölgede devam eden insani kriz nedeniyle oldukça önemli bir rol oynamaktadır. WHO'nun sağladığı yardımların detaylarına ve sayısal verilere dayalı bir tablo aşağıda verilmiştir:

Tablo 5: WHO'nun (Dünya Sağlık Örgütü) Gazze'ye Sağladığı Yardımlar

Yardım Türü	Sayısal Veri ve Detay
Malnütrisyon Tarama ve Tedavisi	93,400 çocuk malnütrisyon taramasından geçirildi; 7,280 çocuk akut malnütrisyon tanısı aldı.
Hastane Desteği	Refah'taki Birleşik Arap Emirlikleri Sahra Hastanesi sadece kısmen işlevsel ve 37 hasta için hizmet vermekte.
Gıda Güvenliği	Mart ayında planlanan 24 UN yardımı konvoyundan sadece 11'i kuzey bölgesine ulaşabildi. Diğerleri ise reddedildi veya ertelendi.
Çocuk Beslenme Programları	3,000'den fazla çocuğun akut malnütrisyon tedavisi, yardım malzemelerinin dağıtımında yaşanan sıkıntılar nedeniyle tehlikede.
Acil Sağlık Hizmetleri	Gazze genelinde sağlık hizmetlerine erişim, çatışmalar nedeniyle ciddi şekilde kısıtlanmış durumda.

Kaynak: <https://news.un.org/en/story/2024/05/1150486> <https://news.un.org/en/story/2024/06/1150636> <https://news.un.org/en/story/2024/03/1147756>

Diğer Kuruluşlar

Çeşitli uluslararası ve yerel kuruluşlar da Gazze'deki insani çabalara katkıda bulunmaktadır:

- Şiddetli gıda kıtlığı yaşayan ailelere acil gıda yardımı ve beslenme desteği sağlama.
- Su kaynaklı hastalıkları önlemek için temiz su ve sanitasyon hizmetleri sağlama.

Devam eden çatışmalara ve altyapı zorluklarına rağmen temel sağlık hizmetlerine ve acil tıbbi hizmetlere erişimi kolaylaştırma (<https://www.unicef.org/press-releases/children-gaza-still-sharp-end-unrelenting-war> , <https://www.unicef.org.uk/donate/children-in-gaza-crisis-appeal/>).

Bu çabalar, özellikle kriz dönemlerinde en savunmasız gruplar arasında yer alan Gazze'deki insanların, özellikle de çocukların acılarını hafifletmek için hayati öneme sahiptir. Ancak, sürekli şiddet ve yardım erişimindeki kısıtlamalar, bu insani görevler için önemli zorluklar oluşturmaktadır.

Tablo 6: Diğer Kuruluşların Gazze'ye Sağladığı Yardımlar

Yardım Türü	Sağlanan Destek	Sayısal Veri
Gıda Yardımı ve Beslenme Desteği	Gıda yardımı, beslenme desteği	2.3 milyon kişi gıda yardımı
Temiz Su ve Sanitasyon Hizmetleri	Temiz su, sanitasyon	Binlerce kişi tedaviye erişiminden mahrum

Kaynak: <https://www.unicef.org/press-releases/children-gaza-still-sharp-end-unrelenting-war> , <https://www.unicef.org.uk/donate/children-in-gaza-crisis-appeal/>

2.4 GAZZE'YE İNSANİ YARDIMIN ETKİLİ BİR ŞEKİLDE ULAŞTIRILMASI VE BÖLGEDE SAVAŞTAN ETKİLENEN İNSANLAR İÇİN UZUN VADELİ SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇÖZÜMLER NOKTASINDA NELER YAPILABİLİR?

Devam eden İsrail katliamı Gazze Şeridi'ndeki sivilleri çok büyük ölçüde etkiledi. Gazze halkı çoğunlukla evlerinden edilmiş durumda, yetersiz su, gıda erişiminin ve sanitasyonun olduğu aşırı kalabalık koşullarda yaşıyorlar ve hali hazırda sağlık hizmetleri önemli derecede aksadı. BM Çevre Programı (UNEP) tarafından bugün yayınlanan bir ön değerlendirmeye göre, Gazze'deki savaşın çevresel etkileri benzeri görülmemiş düzeydedir ve toplumu hızla artan toprak, su ve hava kirliliğine ve doğal ekosistemlerine

geri döndürülemez zarar risklerine maruz bırakılmaktadır. UNEP, hayatları korumak ve nihayetinde çatışmanın çevresel etkilerini hafifletmeye yardımcı olmak için derhal ateşkes çağrısını yinelemektedir (<https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/damage-gaza-causing-new-risks-human-health-and-long-term-recovery>).

Çatışma sonucu tahmini 39 milyon ton enkaz üretildi - Gazze Şeridi'ndeki her metrekare için şu anda 107 kg'dan fazla enkaz var. Bu, 2017'de Irak'ın Musul kentinde yaşanan çatışmada ortaya çıkan moloz miktarının beş katından fazladır. Moloz, patlamamış mühimmat, asbest, endüstriyel ve tıbbi atık ve diğer tehlikeli maddelerle oluşan toz ve kirlenme nedeniyle insan sağlığı ve çevre için risk oluşturmaktadır. Molozların altında gömülü insan kalıntıları hassas ve uygun bir şekilde ele alınmalıdır. Molozların temizlenmesi, diğer kurtarma ve yeniden inşa türlerinin devam edebilmesi için mümkün olan en kısa sürede başlatılması gereken büyük ve karmaşık bir görev olacaktır (<https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/damage-gaza-causing-new-risks-human-health-and-long-term-recovery>).

Su, sanitasyon ve hijyen sistemleri neredeyse tamamen işlevsizdir. Gazze'nin beş atık su arıtma tesisi kapandı ve kanalizasyon, plajları, kıyı sularını, toprağı ve tatlı suyu bir dizi patojen, besin, mikroplastik ve tehlikeli kimyasalla kirletiyor. Bu, Gazzelilerin, deniz yaşamının ve ekilebilir arazilerin sağlığı için acil ve uzun vadeli tehditler oluşturmaktadır(<https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/damage-gaza-causing-new-risks-human-health-and-long-term-recovery>).

Londra'da bulunan Londra Hijyen ve Tropikal Tıp Okulu (London School of Hygiene and Tropical Medicine) ve Johns Hopkins Üniversitesi'ndeki Johns Hopkins İnsani Sağlık Merkezi (Johns Hopkins Center for Humanitarian Health at Johns Hopkins University) Gazze krizi üzerinde çalışan insani yardım ve diğer karar vericileri bilgilendirmek için krizin boyutlarının farklı gelecekteki tahminleri altında potansiyel halk sağlığı etkisini tahmin etmek için bir proje başlattı. Bu proje seti, 7 Şubattan 6 Ağustos 2024 tarihine kadar 6 aylık bir dönemi kapsamaktadır. Bu proje Gazze'de ne olacağına dair tahminler değil, üç farklı senaryo altında ne olabileceğine dair bir dizi tahmini sağlamaktadır (Crisis in Gaza: Scenario-based Health Impact Projections Report One: 7 February to 6 August 2024, London, Baltimore – 19 February 2024).

Bu tahminler;

1)Hemen kalıcı ateşkes;

2) Statüko (Ekim 2023'ten Ocak ortasına kadar yaşanan koşulların devamı); ve

3) Çatışmanın daha da tırmanması.

Yapılan çalışmadaki tahminler, mevcut ve geçmiş Gazze krizlerinden kamuya açık bir dizi veriye, benzer krizlerden gelen verilere ve aşırı ölüm tahminlerine ilişkin hakemli yayınlanmış araştırmalara dayanmaktadır ve farklı veri kaynaklarının sınırlamalarını ve önyargılarını hesaba katmaktadır. Verilerin sınırlı veya mevcut olmadığı durumlarda, tahminler uzmanlarla yapılan istişarelere dayanmaktadır. Bu tahminler, insani yardım kuruluşlarının, hükümetlerin ve diğer aktörlerin krize yanıtlarını planlamalarına ve sağlam, kanıta dayalı kararlar almalarına yardımcı olmak için tasarlanmıştır. Sonuç olarak, umut, hayatları kurtarmaya bir miktar katkıda bulunmalarıdır (Crisis in Gaza: Scenario-based Health Impact Projections Report One: 7 February to 6 August 2024, London, Baltimore – 19 February 2024).

Bu yapılan projedeki senaryolar aşağıdaki Tablo 7'de verilen veriler ışığında yorumlanacaktır.

Tablo 7: Sebepler, Dönem Ve Senaryoya Göre Aşırı, Kriz Kaynaklı Ölümlerin Tahmini Sayıları, Değerler Ortalaması Tahmin Ve %95 Belirsizlik Aralığıdır.

Sebepler	Ateşkes (1-3 Ay) 7 Şubat-6 Mayıs	Statüko (1-3 Ay) 7 Şubat-6 Mayıs	Çatışmanın Devamı (1-3 Ay) 7 Şubat-6 Mayıs	Ateşkes (4-6 Ay) 7 Mayıs-6 Ağustos	Statüko (4-6 Ay) 7 Mayıs-6 Ağustos	Çatışmanın Devamı (4-6 Ay) 7 Mayıs-6 Ağustos	Toplam Tahmin Süreci Ateşkes 7 Şubat-6 Ağustos	Toplam Tahmin Süreci Statüko 7 Şubat-6 Ağustos	Toplam Tahmin Süreci Çatışmanın Devamı 7 Şubat-6 Ağustos
Travmatik Yaralanmalar	2,030 (1,820-2,270)	26,740 (23,060-30,930)	34,300 (30,000-39,390)	1,220 (1,080-1,380)	26,710 (23,030-30,900)	34,260 (29,950-39,340)	3,250 (2,900-3,640)	53,450 (46,090-61,830)	68,560 (59,950-78,730)
Endemik Bulaşıcı Hastalıklar	1,030 (-50-3,870)	1,430 (-20-5,140)	1,750 (0-6,420)	490 (-20-1,880)	690 (-10-2,380)	980 (10-3,550)	1,520 (-70-5,750)	2,120 (-30-7,520)	2,720 (10-9,970)
Salgın Bulaşıcı Hastalıklar	1,520 (0-16,610)	2,410 (0-30,540)	3,400 (0-52,230)	3,500 (0-52,020)	6,050 (0-89,820)	8,060 (0-114,800)	2,040 (0-114,800)	8,470 (0-120,350)	11,460 (0-167,030)
Anne ve Yeni Doğan Sağlığı	50 (40-100)	100 (80-210)	160 (130-330)	50 (40-100)	100 (80-210)	160 (130-330)	100 (80-200)	210 (170-420)	330 (260-670)
Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar	910 (720-1,160)	1,260 (1,010-37,840)	1,370 (1,090-1,670)	770 (580-1,000)	1,220 (970-1,510)	1,310 (1,040-1,620)	1,680 (1,300-2,160)	2,480 (1,980-3,060)	2,680 (2,130-3,290)
Salgılar Hariç Toplam	4,030 (2,530-7,390)	29,530 (24,130-37,840)	37,580 (31,220-47,820)	2,520 (1,670-4,350)	28,730 (24,080-34,990)	36,700 (31,140-44,840)	6,550 (4,200-11,740)	58,260 (48,210-72,830)	74,290 (62,350-92,650)
Salgılar Dahil Toplam	5,550 (2,530-24,000)	31,940 (24,130-68,370)	40,980 (31,220-100,040)	6,020 (1,670-56,370)	34,780 (24,080-124,810)	44,770 (31,140-159,640)	11,580 (4,200-80,370)	66,720 (48,210-193,180)	85,750 (62,350-259,680)

Kaynak: Crisis in Gaza: Scenario-based Health Impact Projections Report One: 7 February to 6 August 2024, London, Baltimore – 19 February 2024

Önümüzdeki altı ayda, salgınların olmaması durumunda, ateşkes senaryosunda 6.550 fazladan ölümün gerçekleşeceğini, statüko senaryosunda 58.260'a ve tırmanma senaryosunda 74.290'a çıkacağını öngörülmektedir. Aynı dönemde ve salgınların ortaya çıkmasıyla, tahminler sırasıyla 11.580, 66.720 ve 85.750'ye yükseliyor. Tüm tahminler, yukarıdaki Tablo 7'de gösterildiği gibi %95 belirsizlik aralıklarına sahiptir.

Ateşkes senaryosu altında, tahminler bulaşıcı hastalıkların aşırı ölümlerin ana nedeni olacağını, salgınlar olmadan toplam 1.520 bulaşıcı hastalık aşırı ölümü ve salgınlar dahil 6.550 olacağını gösteriyor. Travma yaralanmaları ve ardından bulaşıcı hastalıklar, hem mevcut durumda (53.450 travmatik yaralanma; salgınlar olmadan toplam 2.120 bulaşıcı hastalık aşırı ölümü ve salgınlar dahil 10.590) hem de tırmanma senaryolarında (68.650 travmatik yaralanma; salgınlar olmadan toplam 2.720 bulaşıcı hastalık aşırı ölümü ve salgınlar dahil 14.180) aşırı ölümlerin ana nedenleri olacaktır.

Yapılan tahminler, en iyi ateşkes senaryosunda bile, esas olarak Gazze'de su, sanitasyon ve barınma koşullarını iyileştirmek, yetersiz beslenmeyi azaltmak ve işleyen sağlık hizmetlerini geri yüklemek için gereken zamandan dolayı binlerce fazla ölümün meydana gelmeye devam edeceğini gösteriyor. Anne ve yenidoğan nedenlerinden kaynaklanan tahmini fazla ölümlerin toplam sayısı nispeten küçük olsa da (100-330 fazla ölüm), her anne kaybı aile sağlığı ve refahı için ciddi sonuçlara yol açıyor. Bulaşıcı olmayan hastalıklar, 2022'de Gazze'de birincil ölüm nedeniydi ve çatışma, uzmanlaşmış sağlık hizmetlerini büyük ölçüde aksatarak ve tedavi ve ilaçlara erişimi engelleyerek bu koşulları ağırlaştırdı (1.680-2.680 fazla ölüm). (Crisis in Gaza: Scenario-based Health Impact Projections Report One: 7 February to 6 August 2024, London, Baltimore – 19 February 2024).

Bu bilgiler göstermektedir ki Gazze'deki durum çok ciddi ve en yakın zamanda kalıcı ateşkes ilan edilmezse yaşam şartları daha da kötü olacak ve ölümler artacaktır. Hayat şartları günden güne daha da kötüye gitmektedir.

Bu koşulların iyileştirilmesi için kısa vadede etkili ve verimli bir insani yardım ulaştırma stratejileri geliştirebilmek için;

- ✓ Kapsamlı ve koordineli yardım girişimleri
- ✓ Kara yoluyla yardım ulaştırma stratejileri geliştirme
- ✓ Uluslararası hukukun uygulanması ve hesap verilebilirlik çalışmaları gerekmektedir. Bunları tek tek inceleyelim.

Kapsamlı ve koordineli yardım girişimleri; Ulusal ve uluslararası kuruluşlar, gönderilecek insani yardım malzemelerinin sürekli ve güvenli

bir şekilde ulaştırılabilmesi için daha koordineli ve entegre faaliyetler üstlenmelidir. BM (Birleşmiş Milletler), Kızılay ve Kızılhaç gibi örgütlerin önderliğinde, temel insani gereksinimlerin giderilmesi için su, gıda, ilaç ve tıbbi malzemeler gibi hayati öneme sahip ürünlerin tedarik zincirinin daha etkin hale getirilmesi gerekmektedir. Bu durum hem lojistik açısından hem de yapılacak yardımın önceliklendirilmesi açısından çok önemlidir (<https://www.brookings.edu/articles/ending-gazas-perpetual-crisis-a-new-u-s-approach/>). Kısa vadede su için; Yaygın yerel su kayıplarını durdurmak için boruların onarımı yapılmalıdır. İsrail'den gelen su miktarının 2 katına çıkarılması gerekmektedir. Atık su arıtım sistemlerinin yeniden faaliyete geçirip Gazze halkının temiz su erişimine fayda sağlanmalıdır. Elektrik için; Gazze Elektrik Santrali'nin tam kapasite çalışabilmesi için yakıt tedarikini artırılması gerekmektedir. Mısır'dan 50 Megawatt'ın üzerinde çift arz talep edilmelidir (<https://www.brookings.edu/articles/ending-gazas-perpetual-crisis-a-new-u-s-approach/>).

Kara yoluyla yardım ulaştırma stratejileri geliştirme; İnsani yardım çalışanları ve malzemeleri için güvenli ve emniyetli erişimin sağlanması kritik öneme sahiptir. Bu, müzakereli ateşkesler ve insani koridorlar aracılığıyla başarılabilir (<https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/damage-gaza-causing-new-risks-human-health-and-long-term-recovery>).

Uluslararası hukukun uygulanması ve hesap verilebilirlik; İsrail'in Gazze Şeridi'ne yönelik gerçekleştirdiği askeri eylemlerinin şiddeti, yoğunluğu ve sivil halk üzerindeki çok ağır etkileri, yapılan bu eylemlerin uluslararası insancıl hukuk bağlamında ele alınıp değerlendirilmesi acil bir durum haline getirmektedir. İlk olarak şunu belirtmek gerekirse İsrail Gazze'ye yönelik uzun süre abluka uyguladığı ve Gazze topraklarında 'barbar ve işgalci' konumda bulunduğu için ve yaptığı eylem uluslararası hukuk bakımından orantısız güç kullanımındır (ULİSA Filistin Çalıştayı: Beklentiler ve Riskler, Aralık,2023).

Bu bağlamda İsrail-Filistin çatışmasının kalıcı bir çözüm bulması için uluslararası diplomatik çabaların artırılması gerekmektedir. BM ve diğer uluslararası aktörler, çok taraflı bir çerçevede kalıcı barış ve iki devletli çözüm üzerinde yoğunlaşmalıdır. Bu, hem İsrail'in hem de Filistin'in güvenlik ve refahını sağlayacak bir çözüm olmalıdır.

Gazze'de bölge koşullarının eski haline geri dönmesi için uzun vadeli yapılacak çalışmaları ele alacak olursak; altyapı ve yeniden inşa çalışmaları, ekonomik kalkınma, çevresel rehabilitasyon, politik ve sosyal çözümler, uluslararası katılım ve destek çalışmaları, dayanıklılık oluşturma gibi çalışmalar yapılmalıdır.

Alt yapı ve yeniden inşa çalışmaları; Gazze'nin su, elektrik sistemleri ve sanitasyon da dahil olmak üzere alt yapısını restore etmek için çok geniş çaplı bir yeniden inşa çabalarına ihtiyaç vardır. Bu bağlamda molozların temizlenmesi, hasar gören yapıların durumlarına göre yıkılması gerekenlerin yıkılıp yerlerinin temizlenip tekrardan yenilerinin yapılması, az hasar alanların ise güçlendirilip tekrardan kullanılabilir hale getirilmesi gerekmektedir. Bölge dirençli hale getirilmelidir. Bu yeniden inşa çalışmaları yapılırken bölgenin kültürel mirasına uygun yapıların inşa edilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu alanlara yapılan yatırımlar sadece yaşam koşullarını iyileştirmekle kalmayacak, aynı zamanda dış yardıma olan bağlılığı da azaltacaktır (<https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2021/07/06/the-rebuilding-of-gaza-amid-dire-conditions-damage-losses-and-needs>).

Ekonomik kalkınma; Uzun vadede alt yapı ve yeniden inşa çalışmalarının ardından temel ihtiyaçların giderilmesiyle birlikte bölgenin ekonomik olarak bağımsızlığının kazanabilmesi için; yerel endüstrilere yatırım yaparak ve iş fırsatları sağlanarak ekonomik kalkınmayı teşvik etmek, yüksek işsizlik oranını düşürmeye yardımcı olabilir. Büyük ve küçük işletmeleri desteklemek ve ticareti kolaylaştırmak ekonomik büyümeyi teşvik edebilir (<https://www.brookings.edu/articles/ending-gazas-perpetual-crisis-a-new-u-s-approach/>). Ayrıca Gazze Şeridi'nin coğrafi konumundan yararlanılarak hava ve deniz taşımacılığı için bir erişim noktasına dönüştürüleceği geçit yönü, kamusal planlamanın yerel altyapıyı, ulaşımı, iş ve ekonomik fırsatları iyileştirmeye yardımcı olabileceği çekirdek kentsel alanlar, rekreasyonel ve su yönetimi amaçları için rehabilite edilecek vadi alanları ve turizmi, çevresel restorasyonu, gayrimenkul ve rekreasyonel fırsatların büyümesini ve yenilenmesini arttırmak için iyileştirilecek plaj alanlarının oluşturulması ekonomik olarak bölgede canlanmaya olanak sağlayacaktır. Uzun vadeli ekonomik kalkınma da, Gazze Şeridi'nin altyapısının, ekonomisinin ve halkının dayanıklılığını arttırmak için planlamaya dayalı çözümlere odaklanılmalıdır. Tavsiye edilen fikirlerden bazıları, Gazze Şeridi'nin balıkçılık, tarım ve diğer üretken sektörlerini deniz ve limanlar gibi sürdürülebilir ticaret yollarına erişimi içerecek şekilde haritalandırmak da dahil olmak üzere ekonomik güvenlik, fırsat ve dayanıklılığın çeşitli yönlerini içeren ekonomik altyapı geliştirmeyi içermektedir. Bu ulaşım merkezlerinin inşa edilmesi, yerel halkın Gazze Şeridi'ne erişimini iyileştirecek ve dış dünya ile ekonomik bağları artıracaktır. Ekonomik altyapının planlanması, yerel kaynakların ve ihtiyaçların eleştirel bir değerlendirmesini gerektirir. Kamusal ve özel yaşamı entegre ederek, toplum ihtiyaçlarının ve ekonomik fırsatların karşılanmasını desteklemek üzere tasarlanmış altyapı geliştirme, dayanıklılık oluşturmayı teşvik etmeye yardımcı olabilir (<https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/>

files/2022-11/undp-papp-research-prc_building_resilience_in_gaza_4_1.pdf).

Çevresel rehabilitasyon; Çatışma bölgesinde çok ciddi çevresel tahribat mevcut olup insan sağlığını etkilemektedir. Çatışma sonucu tahmini 39 milyon ton enkaz üretildi ve Gazze Şeridi'ndeki her metrekaare için şu anda 107 kg'dan fazla enkaz var. Katı atık sistemi çok ciddi şekilde hasar görmüştür. 2023 Kasım ayına kadar Gazze'de kamplar ve barınaklar çevresinde 1200 ton çöp birikmekteydi. Çatışmalardan sonra bölgede yemek pişirme gazı kıtlığından dolayı aileler yemek pişirebilmek için odun, plastik ve atık yakmaya başladılar. Bu durum özellikle kadınları ve çocukları tehlikeye attı. Bu, yangınlar ve yanan yakıtlarla birleştiğinde Gazze'nin hava kalitesini önemli ölçüde düşürmüş olabilir. Bu durumlar çerçevesinde, çatışmanın neden olduğu çevresel hasarın ele alınması hayati önem taşımaktadır. Bölgede yapılacak çalışmalar molozları temizlemeye, ekosistemleri restore etmeye ve sürdürülebilir atık yönetim sistemleri geliştirmeye odaklanılmalıdır(<https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/damage-gaza-causing-new-risks-human-health-and-long-term-recovery>).

Politik ve sosyal çözümler; Filistin tüm dünyada devlet olarak tanınması ve toprak bütünlüğünün sağlanması gerekmektedir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan AK Parti TBMM Grup Toplantısındaki konuşmasında “Elbette sorunun asıl çözümü 1967 sınırlarında, başkenti Kudüs olan, fiziki bütünlüğe sahip, tüm dünya tarafından tanınan bağımsız, egemen bir Filistin devletinin kurulmasından geçiyor. Bunun için öncelikle Filistin halkının kendi içinde birliğini ve beraberliğini sağlayarak, yekvücut olarak hareket etmesi şarttır.” Diyerek asıl çözüm noktasına değinmiştir (<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/149864/-insani-siyasi-ve-asker-varligimizla-filistin-tarafinin-garantorlerinden-biri-olmaya-haziriz->). Farklı Filistin grupları arasındaki diyalog ve uzlaşma yoluyla siyasi istikrarı desteklemek için çaba gösterilmelidir. Birleşik bir yönetim yapısı, etkili yönetim ve yeniden inşa çabaları için olmazsa olmaz bir durumdur (<https://www.brookings.edu/articles/ending-gazas-perpetual-crisis-a-new-u-s-approach/>).

Uluslararası katılım ve destek; Uzun vadede yapılan yardımların devam etmesi çok büyük öneme sahiptir. Proaktif bir uluslararası yaklaşım gereklidir. Bu, uzun vadeli bir ateşkesi ve Gazze ile Batı Şeria'nın yeniden entegrasyonunu desteklemek için diplomatik çabaları içerir. Uluslararası toplum ayrıca hesap verebilirliği ve insan hakları korumasını sağlamada rol oynamalıdır (<https://www.brookings.edu/articles/ending-gazas-perpetual-crisis-a-new-u-s-approach/>).

Dayanıklılık Oluşturma; Eğitim ve psikososyal destek gibi toplumsal dayanıklılık oluşturmayı amaçlayan programlar, devam eden zorluklara rağmen nüfusun iyileşmesine ve gelişmesine yardımcı olabilir. Buna, genellikle çatışmadan en çok etkilenen kadınlar ve çocukların desteklenmesi de dahildir (<https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/damage-gaza-causing-new-risks-human-health-and-long-term-recovery>).

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Gazze'deki insani kriz, uzun yıllardır devam eden bir dizi çatışmanın, siyasi belirsizliklerin ve ekonomik kısıtlamaların sonucunda derinleşmiş bir insani felakettir. Bölgenin jeopolitik konumu, İsrail-Filistin çatışmasının merkezinde yer alması ve uygulanan ambargolar, Gazze'deki insanları temel ihtiyaçlardan mahrum bırakmıştır. Bunların başında temel yaşam şartlarının yetersizliği gelmektedir. Gazze'de yaşayan insanlar, temel yaşam şartlarına erişimde ciddi zorluklar yaşamaktadır. Gıda güvensizliği, temiz suya erişim eksikliği, elektrik kesintileri ve sağlık hizmetlerindeki yetersizlik, halkın yaşam kalitesini olumsuz etkilemektedir. Özellikle gıda güvenliği, bölgedeki ambargo nedeniyle büyük bir tehdit altındadır ve birçok aile günlük gıda ihtiyaçlarını karşılayamaz durumdadır. Ayrıca Gazze'de sağlık hizmetlerinde de çok büyük sıkıntılar ve yetersizlikler göze çarpmaktadır. Gazze'deki sağlık sisteminin çökme noktasına gelmesi, yaralılar ve kronik hastalar başta olmak üzere, sağlık hizmetlerine ihtiyaç duyan kişilerin durumunu daha da zorlaştırmıştır. Tıbbi malzeme eksikliği, hastanelerdeki kapasite yetersizliği ve temiz suya erişimdeki sorunlar, salgın hastalıkların yayılma riskini artırmaktadır. Bölgedeki sorunlar sadece bunlarla kısıtlı değildir. Çatışmanın devam etmesinden dolayı bölgede okulların işlev görememesi ve çocukların eğitim alamamaları çok ciddi problemlerden biridir. Sürekli çatışma ortamında büyüyen çocuklar, eğitim hizmetlerinden yoksun kalmakta ve psikolojik olarak büyük zarar görmektedir. Okulların tahrip edilmesi, eğitim materyallerine erişimin kısıtlı olması ve öğretmenlerin destek alamaması, bölgedeki eğitim seviyesini ciddi şekilde düşürmüştür. Hali hazırda bölgede yaşayan mağdur insanlara psikososyal desteğin yetersizliği savaşın başka bir boyutudur. Aynı zamanda, savaşın travmatik etkileri, özellikle çocuklar ve gençler üzerinde uzun vadeli psikolojik sorunlara yol açmaktadır. Bölgede uzun yıllar boyunca devam eden ambargo ve çatışmalar sonucunda Gazze ekonomisinde çökuşlere neden olmaktadır özellikle 7 Ekim 2023 tarihinde başlayan insanlık dramı bölgedeki ekonomik faaliyetleri çok derinden etkilemiştir. Gazze'nin ekonomisi, İsrail tarafından uygulanan ambargolar ve bölgedeki sürekli çatışmalar nedeniyle neredeyse tamamen çökme noktasına gelmiştir. İşsizlik oranı %50'nin üzerinde olup, genç nüfusta bu oran çok

daha yüksektir. Ekonomik fırsatların yokluğu, aileleri yoksullukla baş başa bırakmakta ve günlük yaşamlarını sürdürebilmeleri için dış yardımlara bağımlı hale getirmektedir. Gazze'deki siviller, çatışmalar sırasında ciddi insan hakları ihlalleri ile karşı karşıya kalmaktadır. Sivillere yönelik saldırılar, uluslararası hukukun ihlali olarak kabul edilen olayların yaşanmasına neden olmaktadır. Güvenlik sorunları, insanların günlük yaşamlarını tehdit etmekte ve bölgedeki yaşamı sürekli bir korku ortamına dönüştürmektedir. Uluslararası toplum ve insani yardım kuruluşları, Gazze'ye insani yardım gönderme ve ulaştırma konusunda çok ciddi zorluklar yaşamaktadır. İsrail'in uyguladığı ambargo ve bölgenin tahrip olmuş altyapısı, yardımların ihtiyaç sahiplerine zamanında ulaşmasını engellemektedir. Bu durum, bölgeye yapılacak yardımların etkinliğini azaltmakta ve kriz ve kaos ortamının daha da büyümesine neden olmaktadır.

Gazze'deki insani krizin çözümü, uluslararası toplumun koordineli çabaları ve insani yardım faaliyetlerinin etkinliğine bağlıdır. Ancak, bu kriz yalnızca acil yardımlarla değil, aynı zamanda uzun vadeli sürdürülebilir çözümlerle de ele alınmalıdır. Bölgenin yeniden inşası, altyapının iyileştirilmesi ve ekonomik kalkınma programlarının uygulanması, Gazze halkının geleceğini güvence altına almak için kritik öneme sahiptir. Uluslararası toplumun, bölgedeki bu aşırı trajik durumu çözebilmek için daha kararlı ve yerinde adımlar atması gerekmektedir.

3.1 ÖNERİLER

- ✓ Lojistik kanalların iyileştirilmesi; Gazze'ye insani yardımların daha hızlı ve etkin bir şekilde ulaştırılması için lojistik kanallarının yeniden gözden geçirilmesi ve mümkünse alternatif yolların belirlenmesi gerekmektedir. Uluslararası toplumun bu konuda baskı yaparak, İsrail ambargosunun hafifletilmesi veya kaldırılması için çaba göstermesi önemlidir.
- ✓ Gazze'ye uygulanan ambargonun kaldırılması için uluslararası toplumun daha güçlü bir şekilde harekete geçmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, diplomatik girişimler artırılmalı ve insan hakları ihlalleri uluslararası platformlarda daha yüksek sesle dile getirilmelidir.
- ✓ Gazze'ye uygulanan ambargonun kaldırılması için uluslararası toplumun daha güçlü bir şekilde harekete geçmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, diplomatik girişimler artırılmalı ve insan hakları ihlalleri uluslararası platformlarda daha yüksek sesle dile getirilmelidir.
- ✓ Bölgeye yapılan yardımların etkin bir şekilde koordine edilmesi, yerel ihtiyaçlara uygun şekilde dağıtım yapılması ve farklı kuruluşların

işbirliği içinde çalışması sağlanmalıdır. Bu sayede, yardımların afetzedelere daha hızlı ve adaletli bir şekilde ulaştırılması muhtemel olacaktır.

- ✓ Kısa vadeli yardımların yanı sıra, Gazze’de uzun vadeli sürdürülebilir çözümler üzerine de yoğunlaşılmalıdır. Bölgenin yeniden inşası, altyapı çalışmalarının desteklenmesi ve yerel ekonominin canlandırılması için uluslararası destek programları oluşturulmalıdır.
- ✓ Gazze’deki yerel kuruluşların ve toplumun insani yardım lojistiği konusunda eğitilmesi ve kapasitelerinin geliştirilmesi, kriz durumlarında daha etkin müdahale edebilme yeteneklerini artıracaktır. Bu durum, bölgedeki yerel halkın daha dirençli hale gelmesini sağlayacaktır.
- ✓ Çocuklar, hamileler, engelliler ve yaşlılar gibi hassas gruplara yönelik özel yardım programları oluşturulmalıdır. Özel ihtiyaç gruplarının ihtiyaçları öncelikli olarak ele alınmalı ve bu ihtiyaçların karşılanması için yeni kaynaklar aranmalı ve ayrılmalıdır.

Bu önerilerin hayata geçirilmesi, Gazze’deki insani krizle mücadelede önemli bir fark yaratabilir ve oradaki insanların yaşam koşullarını iyileştirebilir. Özellikle Uluslararası toplumun bu konuda daha aktif bir rol üstlenmesi gerekmektedir ve bölgeye yönelik yardımların artırılması için çok büyük önem taşımaktadır.

4. Kaynakça

<https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu>

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA),
Glossary of Humanitarian Terms in Relation to the Protection of Civilians
in Armed Conflict, New York, 2004,

Çevikel, G. 2015, İnsani Yardım Operasyonlarında Lojistiğin Rolü: Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacılara Sağlanan Yardımlar Üzerine Bir Araştırma, syf. 15, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

The Code of Conduct for the International Red Cross and Red Crescent Movement and Non-Governmental Organisations (NGOs) in Disaster Relief, s.3-5.

İnan M (2012) İnsani Yardım ve Avrupa Birliği Boyutu. *Yüksek Lisans Tezi* , 8.
Jachertz R (2011) “Comping With Hunger? Visions of a Global Food System, 1930- 1960. *Journal of the Global History*” , 6 (1), 121-142.

Kovacs, G. and Tatham, P., (2010). What is special about a humanitarian logistician? A survey of logistic skills and performance. *Supply Chain Forum: An International Journal*, 11(3), s.32.

Çağlar. B. Kuşcuoğlu. M., (2013). İnsani yardım ve lojistik yönetimi. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (29): 45-52.

Öztürkel, M. (2021). Afet Yönetimi, Afet Lojistiği ve İnsani Yardım Lojistiği Alanında Yapılan Tez Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. Syf. 62. Yüksek Lisans Tezi, Tarsus.

Chandes, J. and Pache, G., (2010). Strategizing humanitarian logistics: the challenge of collective action. *Problems and Perspectives in Management*

Taşdoğan, O., (2018). *Türkiye’de Faaliyet Gösteren İnsani Yardım Kuruluşlarının Lojistik Performans Değerlendirmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Sümer, E. (2023). İnsani Yardım Lojistiği: Ankara’nın Çankaya İlçesindeki Mahallelere Covid-19 Aşısının Dağıtılması. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Türk Kızılayı - 2023 ve 2024 Yardım Faaliyetleri Raporları

TİKA - 2023 ve 2024 Gazze Projeleri

AFAD - 2023 ve 2024 İnsani Yardım Çalışmaları

Sağlık Bakanlığı - 2023 ve 2024 Sağlık Yardımları Raporları

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Gazze>

<https://www.bbc.com/turkce/articles/c3g3wmm2emco>

Vos, R., & Elouafi, İ., & Swinnen, J. 2024. Famine in Gaza, Questions For Research And Preventive Action, *Nature Food*, Cilt 5, Sayfa 346-348

<https://www.unicef.org.uk/donate/children-in-gaza-crisis-appeal/>

ULİSA Filistin Çalıştayı: Beklentiler ve Riskler, Aralık,2023, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sayfa 15-17.

<https://www.rescue.org/article/crisis-gaza-what-you-need-know>

<https://www.cfr.org/in-brief/israel-hamas-war-humanitarian-crisis-gaza>

War on Gaza 2023: An Unprecedented And Devastating Impact (www.unescwa.org)

<https://www.ohchr.org/en/stories/2024/01/gaza-massive-human-rights-crisis-and-humanitarian-disaster>

<https://www.hrw.org/news/2024/05/14/gaza-israelis-attacking-known-a-id-worker-locations>

<https://press.un.org/en/2024/sc15679.doc.htm>

<https://m.haber7.com/dunya/haber/3409993-gazze-ye-havadan-yardim-faciay-la-sonlandi>

Sphere Rehberi, 2018, İnsani Sözleşme ve İnsani Yardımda Asgari Standartlar

<https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiyenin-gazze-ye-yardimlari-suru-yor-849449.html>

<https://www.unicef.org/emergencies/launch-2024-humanitarian-appeal>

<https://www.unicef.org/press-releases/intensifying-conflict-malnutrition-and-disease-gaza-strip-creates-deadly-cycle>

<https://www.unicef.org/press-releases/children-gaza-still-sharp-end-unrelenting-war>

<https://news.un.org/en/story/2024/05/1150486> <https://news.un.org/en/story/2024/06/1150636>

<https://news.un.org/en/story/2024/03/1147756>

<https://www.unicef.org/press-releases/children-gaza-still-sharp-end-unrelenting-war>

Crisis in Gaza: Scenario-based Health Impact Projections Report One: 7 February to 6 August 2024, sayfa 9- 10, London, Baltimore – 19 February 2024

<https://www.unep.org/news-and-stories/press-release/damage-gaza-causing-new-risks-human-health-and-long-term-recovery>

<https://www.brookings.edu/articles/ending-gazas-perpetual-crisis-a-new-u-s-approach/>

<https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2021/07/06/the-rebuilding-of-gaza-amid-dire-conditions-damage-losses-and-needs>

<https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/149864/-insani-siyasi-ve-asker-varligimizla-filistin-tarafinin-garantorlerinden-biri-olmaya-haziriz->

https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-11/undp-papp-research-prc_building_resilience_in_gaza_4_1.pdf

https://tr.wikipedia.org/wiki/Filistin_Devleti

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-44128837>

